

PROTOCOL KINDERMISHANDELING EN HUISELIJK GEWELD

OBS DE ROZEMARN
HUNTUM 16
1102JA AMSTERDAM
TEL:0206965752
E:INFO@DEROZEMARN.NL

Inhoud

Voorwoord	1
-----------------	---

Inleiding.....	3
Definitie en vormen van kindermishandeling	4
Aandachtsfunctionaris	5
Verantwoordelijkheden directie , leerkracht en aandachtsfunctionaris	5
Stappenplan bij vermoeden van kindermishandeling	7
Fase 1 : de leerkracht heeft een vermoeden.....	8
Fase 2: de leerkracht bespreekt zijn onderbouwde vermoeden in een overleggroep	12
Fase 3 : de uitvoering van het gemaakte plan van aanpak	13
Fase 4: Beslissing.....	15
Fase 5: evaluatie	16
Fase 6: nazorg	17
Aanbevelingen	18
Literatuurlijst	19
Lijst Websites.....	19
Bijlagen.....	20

Voorwoord

OBS de Rozemarn is gelegen in het stadsdeel Zuidoost. De school heeft ongeveer 300 leerlingen met verschillende culturele achtergronden.

OBS De Rozemarn heeft de focus op de taal- en rekenontwikkeling van de leerlingen. De cognitieve vakken. Wij zijn tevens een school waarin de creatieve vakken mede gebruikt worden om de taal, de algemene ontwikkeling en talenten van de kinderen te ontwikkelen. Behalve de lessen op school maken we ook gebruik van de diverse instanties, die activiteiten aanbieden op het gebied van Culturele en Kunstzinnige vorming zowel binnen als buiten de school. De Rozemarn is ook een sport actieve school. Er is aandacht voor sport, bewegen en gezonde voeding.

De school werkt samen met de ouder ten aanzien van de opvoeding van het kind, maar heeft ook de plicht om stappen te ondernemen als de veiligheid van het kind in gevaar komt. Bij vermoeden van kindermishandeling is er overleg op zorgniveau 4, dit is het een na laatste niveau in ons zorgsysteem, n.l. het ZBO- overleg. Het zorgbreedteoverleg is een overleg tussen de schoolarts van de GGD, SMW, directie en IB / aandachtsfunctionaris. In dit protocol wordt het de overleggroep genoemd.

Inleiding

Protocol kindermishandeling is tot stand gekomen tijdens de regionale aanpak kindermishandeling (RAAK) in de periode 2008-2010. Bij het schrijven van dit protocol is uitgegaan van het basismodel meldcode. Met een aantal lichte ingrepen is het op maat gemaakt voor de Rozemarn.

De Rozemarn is verplicht om een meldcode te hanteren, dat tot doel heeft de leerkrachten van de Rozemarnschool te ondersteunen in de omgang met signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling. Het protocol bevat een stappenplan. Dit stappenplan leidt de beroepskrachten van de Rozemarn stap voor stap door het proces vanaf het moment dat er kindermishandeling gesignaleerd is tot het moment dat er eventueel een beslissing wordt genomen om een melding te doen. De stappen maken de leerkrachten, directie, ib-er en aandachtsfunctionaris duidelijk wat er van hen wordt verwacht bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling. Tevens maken deze stappen duidelijk hoe er, rekening houdend met het beroepsgeheim, op een verantwoorde wijze een besluit kan worden genomen over het doen van een melding.

De aandachtsfunctionaris(sen) is/zijn benoemd door de directie. Voor de goede toepassing van het protocol wordt er jaarlijks geëvalueerd of eventueel het protocol bijgesteld. Belangrijk is dat de beroepskrachten steeds getoetst worden op het stappenplan.

Dit protocol wordt opgenomen in het veiligheidsbeleid van de Rozemarnschool. Daarnaast is protocol kindermishandeling en huiselijk geweld opgenomen in de schoolgids. De directeur is de eindverantwoordelijke bij het uitvoeren van het Protocol kindermishandeling.

Definitie en vormen van kindermishandeling

Kindermishandeling is

- elke vorm van, voor de minderjarige, bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard,
- die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een afhankelijkheidsrelatie staat, actief of passief, opdringen
- waardoor ernstige schade wordt of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek letsel of psychische stoornissen.

Hieronder vallen ook verwaarlozingen onthouden van essentiële hulp, medische zorg en onderwijs (Wet op de jeugdhulpverlening 2000)

Uit onderzoek is gebleken dat het getuige zijn van geweld tussen de opvoeders (**huiselijk geweld**) dermate schadelijk is voor de ontwikkeling van een kind dat hier 'een vermoeden van kindermishandeling' gerechtvaardigd is. Het protocol vormt ook voor deze problematiek de leidraad.

Geweld binnenshuis

- Hieronder wordt verstaan geweld dat door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer is gepleegd. Geweld betekent in dit verband aantasting van de persoonlijke integriteit. Onderscheid wordt gemaakt tussen geestelijk en lichamelijk geweld.

Vormen van kindermishandeling

Vaak komen de verschillende vormen van kindermishandeling tegelijkertijd voor.

- Lichamelijk mishandeling: Het kind wordt geslagen, geschopt, geknepen, gebrand en dergelijke.
- Psychische mishandeling: het kind wordt afgewezen, geterroriseerd, aangezet tot afwijkend en / of anti-sociaal gedrag, gepest, getreiterd, gekleineerd: aan het kind wordt extreem hoge eisen gesteld, een juiste vorm van onderwijs wordt onthouden.
- Seksuele mishandeling: Het kind wordt gedwongen seksuele handelingen te ondergaan, seksuele handelingen uit te voeren, getuige te zijn van seksuele handeling van anderen of wordt gedwongen te kijken naar pornografische materiaal.
- Lichamelijke verwaarlozing: Het kind wordt (medische) verzorging en / of veiligheid onthouden, het kind krijgt onvoldoende voedsel en kleding.
- Psychische verwaarlozing: het kind wordt geestelijk verwaarloosd, geïsoleerd, genegeerd; koestering wordt onthouden en er is nooit aandacht of tijd voor het kind.
- Eergerelateerd geweld geestelijk of lichamelijk geweld geraadpleegd vanuit een collectieve mentaliteit in reactie op een (dreiging van) schending van de eer van een man of vrouw en daarmee van zijn of haar familie.
- Genitale verminking (meisjes besnijdenis)
- Múchhausen by Proxy: Een volwassene die bij een kind ziekteverschijnselen nabootst, verergert, veroorzaakt of verzint.

Aandachtsfunctionaris

De aandachtsfunctionaris kindermishandeling is een medewerker binnen school die zorg draagt dat er structureel aandacht is binnen de organisatie ten aanzien van kindermishandeling en huiselijk geweld. Zij geeft advies en denkt mee met collega's en kan ook het aanspreekpunt zijn van ouders. De aandachtsfunctionaris is gepositioneerd op het snijvlak van beleid en uitvoering. Het is iemand die zich bezig houdt **met kwaliteits-, zorg – en / of veiligheidsbeleid** binnen de organisatie. De aandachtsfunctionaris heeft een adviserende rol richting de beleidsontwikkeling en een coördinerende rol bij de uitvoering van de stappen van dit protocol indien er een vermoeden is van kindermishandeling.

De Rozemarnschool heeft meerdere aandachtsfunctionarissen aangesteld.

Verantwoordelijkheden directie , leerkracht en aandachtsfunctionaris

Verantwoordelijkheid directie:

- Opnemen van dit protocol in het kwaliteitsbeleid van de organisatie.
- Informeren van ouders en leerkrachten over dit beleid.
- Invoeren van de noodzakelijke randvoorwaarden om volgens dit protocol te werken.
 - Zorgen dat alle leerkrachten kennis hebben van inhoud en doel van het protocol.
 - Het protocol is een terugkerend thema op de vergadering.
 - Benoemt de aandachtsfunctionarissen kindermishandeling.
 - Steunt alle leerkrachten en aandachtsfunctionarissen in hun handelen volgens het protocol.
 - Zorgt er voor dat er voldoende deskundigen beschikbaar zijn die de medewerkers ondersteunen bij het signaleren en bij het ondernemen van stappen conform het protocol.
 - Op peil brengen van kennis en vaardigheden van de medewerkers door deskundigheidsbevordering aan te bieden in het signaleren van kindermishandeling en werken met het protocol.
 - Zorgen dat het protocol aansluit op de werkprocessen binnen school.
 - Het protocol regelmatig evalueren en waar nodig actie ondernemen om de toepassing ervan te verbeteren.
 - Afspraken maken over wat te doen als beroepskrachten door cliënten in of buiten rechte worden aangesproken op de manier waarop zij het protocol toepassen.
- Eindverantwoordelijkheid dragen voor de uitvoering van het protocol.
- Kennis hebben van een aangiftebeleid bij politie.
- Doen van aangifte bij de politie.
- Onderhouden van mediacontacten.
- Onderhouden van juridische contacten.

Verantwoordelijkheid leerkrachten:

- Kennis nemen van de inhoud van dit protocol en handelen volgens bij behorende stappen.
- In staat zijn signalen die (kunnen) wijzen op kindermishandeling te duiden.
- Waken over de veiligheid van het kind bij het nemen van beslissingen.
- Onderhouden van eigen kennis en ervaring in het signaleren en handelen bij (vermoedelijke) kindermishandeling.
- Toezien op zorgvuldig omgaan met de privacy van het betreffende gezin, waarbij rekening wordt gehouden met de privacy reglementen.
- Waarborgen van continuïteit van onderwijs en zorg.
- Overleg plegen met de aandachtsfunctionaris kindermishandeling bij signalen die kunnen wijzen op kindermishandeling.
- Uitvoeren van afspraken die zijn voortgekomen uit het overleg met de aandachtsfunctionaris kindermishandeling , zoals observeren, een gesprek met de ouders (eventueel met de aandachtsfunctionaris) .
- Bespreken van de resultaten van deze stappen met de aandachtsfunctionaris.
- Schriftelijk vastleggen van alle aanwijzingen waaruit kan worden afgeleid dat een kind (mogelijk) wordt mishandeld.

Verantwoordelijkheid aandachtsfunctionaris kindermishandeling:

- Kennis nemen van de inhoud van dit protocol en handelen volgens bij behorende stappen.
- In staat zijn signalen die (kunnen) wijzen op kindermishandeling te duiden.
- Waken over de veiligheid van het kind bij het nemen van beslissingen.
- Onderhouden van eigen kennis en ervaring in het signaleren en handelen bij (vermoedelijke) kindermishandeling.
- Toezien op zorgvuldige omgaan met de privacy van het betreffende gezin, waarbij rekening wordt gehouden met de privacy reglementen.
- Waarborgen van continuïteit van onderwijs en zorg.
- Contact opnemen en overleggen met organisaties, die betrokken zijn bij het kind.
- Indien nodig contact opnemen met het AMK
- Actualiseren van informatie over kindermishandeling (en het protocol) en dit onderwerp regelmatig onder de aandacht brengen in de organisatie.
- Overleg plegen met de leerkrachten die zorgen heeft over een kind of ouder en denkt aan kindermishandeling.
- Indien nodig andere leerkrachten van de school bij het overleg betrekken.
- Afspraken maken, taakverdeling en tijdsplan vaststellen (wie doet wat en wanneer).
- Zorg dragen voor duidelijke afspraken over overdracht van gegevens en terugkoppeling
- Ouders spreken en verslaglegging.
- Informeren van de directie.
- Eenmaal per jaar evalueren van het protocol op werkzaamheid, zorgvuldigheid, volledigheid en zonodig bijstellen.

Stappenplan bij vermoeden van kindermishandeling

Vermoeden	<p>Fase 1 De leerkracht heeft een vermoeden</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Observeren ✓ Onderzoek naar onderbouwing ✓ Delen van de zorg
Overleg	<p>Fase 2 De leerkracht bespreekt zijn vermoeden met de aandachtsfunctionaris</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Bespreken informatie ✓ (eventueel) extra gegevens ✓ Plan van aanpak
Plan van aanpak	<p>Fase 3 Het uitvoeren van het gemaakte plan van aanpak</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Consulteren AMK ✓ Praten met de ouders ✓ Onderzoek schoolarts ✓ Eventueel huisbezoek ✓ Inschakelen directie ✓ Bespreken van de resultaten
Beslissen	<p>Fase 4 Beslissing</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Hulp opgang brengen ✓ Melden bij AMK of melden bij de politie of Raad voor kindbescherming (alleen in crisissituaties)
Evaluatie	<p>Fase 5 Evalueren</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ De overleggroep (directie , leerkracht(en) en aandachtsfunctionaris evalueert en stelt zonodig bij.
Nazorg	<p>Fase 6 Nazorg</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Blijf het kind volgen ✓ Indien nodig overleggen met de overleggroep

Fase 1 : de leerkracht heeft een vermoeden

De bron van het vermoeden van kindermishandeling kan zijn:

- a De leerkracht heeft een vermoeden;
- b iemand (bijvoorbeeld een ander kind) vertelt de leerkracht een zorgwekkend verhaal over een kind uit de klas;
- c een kind neemt de leerkracht in vertrouwen over de eigen situatie.

Ad a/b Als de leerkracht een vermoeden heeft, of een ander vertelt een zorgwekkend verhaal over een kind uit de klas, dan

- observeert de leerkracht het kind gedurende een aantal dagen heel goed, let hierbij op opvallend gedrag of onverklaarbare lichamelijke afwijkingen.
- noteert de leerkracht wat zij/ hij aan signalen bij de leerling opmerkt. Dit worden de persoonlijke aantekeningen
- overlegt de leerkracht met mensen die informatie kunnen geven, zoals een collega, een andere leerkracht die het kind of het gezin kent, of de leerkracht die een broertje of zusje in de klas heeft, de aandachtsfunctionaris van de school.
- de leerkracht blijft aan de vertrouwensrelatie met het kind bouwen.
- en bepaalt samen met de aandachtsfunctionaris een tijdslimiet voor deze fase (maximaal één maand).

Ad c Als een kind de leerkracht in vertrouwen neemt, dan

- **luistert** zij/ hij rustig naar hetgeen het kind te vertellen heeft en reageert niet emotioneel of paniekerig. Neemt het kind serieus;
- **noteer** wat het kind verteld heeft. Dit worden uw persoonlijke aantekeningen
- zie verder ad a/b.

Aan het einde van deze fase besluit de overleggroep :

1. Het vermoeden is onterecht

Er is een andere reden voor het gesignaleerde gedrag.

2. Er is geen bevestiging van het vermoeden

Wij blijven nauwkeurig registreren wat ons bij het kind opvalt of wat er verteld wordt. Na twee maanden worden de aantekeningen opnieuw bekeken.

3. Wij twifelen en vinden een bevestiging van onze vermoedens

Dit wordt ingebracht in de overleggroep (fase 2)

Aanbevelingen fase 1: de leerkracht heeft een vermoeden

- Accepteer kindermishandeling als één van de vele mogelijke oorzaken van onverklaarbaar/opvallend gedrag van een kind. We proberen in deze fase het beeld completer te krijgen. We spelen geen politieagent: het is niet de taak van de leerkracht om spoorwerk naar de dader te doen. We gaan uit van het signaal, uitgezonden door het kind of door een derde. We blijven (het gedrag van) het kind aandachtig volgen, dat wil zeggen observeren en noteren wat je ziet en hoort, maar voorkom een uitzonderingspositie van het kind.
- Indien een kind de leerkracht in vertrouwen neemt, beloof dan nooit aan het kind absolute geheimhouding. De leerkracht belooft dat zij / hij geen volgende stap zal nemen zonder dat met het kind besproken te hebben. Het kind wordt gesteund in het feit dat het zijn geheim verteld heeft.
- Het vertrekpunt van onze inzet blijft de zorg die wij, met de ouders, voor het kind hebben.
- We gaan zorgvuldig om met de privacy van het kind en van de ouders.
- We gaan niet overhaast te werk. Wie iets wil bereiken moet langzaam en zorgvuldig handelen. We betrekken anderen tijdig en niet pas dan, wanneer het voor ons 'zo niet langer kan': dan zijn wij te lang zelf bezig geweest en geeft anderen niet de tijd rustig aan het werk te gaan.
- We vertrouwen op onze intuïtie en houd dat niet voor onszelf: erover praten.
- In Nederland is er één officieel meldpunt voor kindermishandeling: het Advies en Meldpunt Kindermishandeling (AMK). Tel: 0900-1231230 Er wordt geen contact opgenomen met het meldpunt zonder medeweten van de aandachtsfunctionaris.

In crisissituaties is het ook mogelijk te melden bij de politie of de Raad voor de Kinderbescherming

Signalenlijst kindermishandeling (4-12 jaar)

Als kinderen mishandeld, verwaarloosd en/of misbruikt worden, kunnen ze signalen uitzenden. Het gebruik van een signalenlijst kan zinvol zijn, maar biedt ook een zekere mate van schijnzekerheid. De meeste signalen zijn namelijk stressindicatoren, die aangeven dat er iets met het kind aan de hand is. Dit kan ook iets anders zijn dan kindermishandeling (chtscheiding, overlijden van een familielid, enz.). Hoe meer signalen van deze lijst een kind laat zien, hoe groter de kans dat er sprake zou kunnen zijn van kindermishandeling.

Het is niet de bedoeling om aan de hand van een signalenlijst het 'bewijs' te leveren van de mishandeling. Het is wel mogelijk om een vermoeden van mishandeling meer te onderbouwen naarmate er meer signalen uit deze lijst geconstateerd worden. Een goed beargumenteerd vermoeden is voldoende om in actie te komen!

1. Lichamelijke signalen

- ✓ wit gezicht (slaap tekort)
- ✓ hoofdpijn, (onder)buikpijn
- ✓ blauwe plekken
- ✓ slecht verzorgd er uit zien
- ✓ geslachtsziekte
- ✓ jeuk of infectie bij vagina en anus
- ✓ urineweginfecties
- ✓ vermageren of dikker worden
- ✓ pijn in bovenbenen, samengeknepen bovenbenen
- ✓ houterige lichaamsbeweging
- ✓ niet zindelijk (urine/ontlasting)
- ✓ zwangerschap
- ✓ lichamelijk letsel
- ✓ achterblijven in taal-, spraak-, motorische, emotionele en/of cognitieve ontwikkeling

2. Gedragssignalen

- ✓ somber, lusteloos, in zichzelf gekeerd
- ✓ eetproblemen
- ✓ slaapstoornissen
- ✓ schrikken bij aangeraakt worden
- ✓ hyperactief
- ✓ agressief
- ✓ plotselinge gedragsverandering (stiller, extra druk, stoer)
- ✓ vastklampen of abnormaal afstand houden
- ✓ isolement tegenover leeftijdgenoten
- ✓ zelfvernietigend gedrag (bv. haren uittrekken, praten over dood willen, suïcidepoging)
- ✓ geheugen- en concentratiestoornissen
- ✓ achteruitgang van leerprestatie
- ✓ overijverig
- ✓ zich aanpassen aan ieders verwachtingen, geen eigen initiatief
- ✓ extreem zorgzaam en verantwoordelijk gedrag
- ✓ verstandelijk reageren, gevoelens niet tonen (ouwelijk gedrag)
- ✓ geseksualiseerd ("verleiden") gedrag, seksueel getint taalgebruik
- ✓ opvallend grote kennis over seksualiteit (niet passend bij de leeftijd)
- ✓ verhalen of dromen over seksueel misbruik, soms in tekeningen
- ✓ geen spontaan bewegingsspel
- ✓ moeite met uitkleden voor gymles of niet meedoen met gym
- ✓ spijbelen, wegllopen van huis
- ✓ stelen, brandstichting
- ✓ verslaving aan alcohol of drugs

3. Kenmerken ouders/gezin

- ✓ ouder troost kind niet bij huilen
- ✓ ouder klaagt overmatig over het kind, toont weinig belangstelling
- ✓ ouder heeft irreële verwachtingen ten aanzien van het kind
- ✓ ouder is zelf mishandeld of heeft psychiatrische- of verslavingsproblemen
- ✓ ouder gaat steeds naar andere artsen/ziekenhuizen ('shopping')
- ✓ ouder komt afspraken niet na
- ✓ kind opeens van school halen
- ✓ aangeven het bijna niet meer aan te kunnen
- ✓ 'multi-problem' gezin
- ✓ ouder die er alleen voorstaat
- ✓ regelmatig wisselende samenstelling van gezin
- ✓ isolement
- ✓ vaak verhuizen
- ✓ sociaal-economische problemen: werkloosheid, slechte behuizing, migratie, etc.
- ✓ veel ziekte in het gezin
- ✓ geweld wordt gezien als middel om problemen op te lossen

4. Signalen die specifiek zijn voor kinderen die getuige zijn van huiselijk geweld

- ✓ agressie: kopiëren van gewelddadig gedrag van vader (sommige jongeren, m.n. jongens kopiëren hun vaders gedrag door hun moeder of jongere broertjes/zusjes te slaan)
- ✓ alcohol- of drugsgebruik
- ✓ opstandigheid, angst, depressie
- ✓ negatief zelfbeeld
- ✓ passiviteit en teruggetrokkenheid, verlegenheid
- ✓ zichzelf beschuldigen
- ✓ suicidaliteit
- ✓ sociaal isolement: proberen thuissituatie geheim te houden en ondertussen aansluiting te vinden met leeftijdsgenoten (zonder ze mee naar huis te nemen)
- ✓ gebrek aan sociale vaardig

Fase 2: de leerkracht bespreekt zijn onderbouwde vermoeden in een overleggroep

- De aandachtsfunctionaris , roept de volgende personen bijeen (= overleggroep)
 - de schoolleiding
 - eventueel een intern begeleider
 - de schoolarts
 - de schoolmaatschappelijk werker.
- De aandachtsfunctionaris is verantwoordelijk voor de voortgang.
- Er kan gebruik worden gemaakt van het observatieformulier (zie bijlage)
- Indien nodig overlegt de aandachtsfunctionaris met het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK). Dit kan anoniem.
- De overleggroep bekijkt welke gegevens over dit kind beschikbaar zijn; dit wordt ook vastgelegd.
- De aandachtsfunctionaris let ook op **de tijd** en stelt een tijdslimiet voor deze fase.

Als de overleggroep aan het eind van deze fase **geen bevestiging** van het vermoeden heeft, dan:

- blijven de aandachtsfunctionaris en de schoolarts alert;
- de leerkracht blijft bouwen aan de vertrouwensrelatie met – noteren de aandachtsfunctionaris en de schoolarts in hun agenda dat ze na een bepaalde periode nog eens samen overleggen over het gedrag of lichamelijke gesteldheid van het kind.

Indien er **een redelijk vermoeden** bestaat van kindermishandeling, maakt de overleggroep een plan van aanpak

Aanbevelingen fase 2: de leerkracht bespreekt zijn onderbouwde vermoeden in een overleggroep

- Disciplines uit het breedzorgoverleg hebben zitting in de overleggroep (de directie, de intern begeleider, aandachtsfunctionaris , schoolarts en de schoolmaatschappelijk werker). De casus kan anoniem worden besproken.
- De overleggroep draagt samen de verantwoordelijkheid. Het is dan ook heel belangrijk steeds te overleggen voordat er iets wordt ondernomen.
- Privacy
Wanneer persoonlijke aantekeningen zijn gemaakt, is het belangrijk deze goed op te bergen, het liefst zonder naam. Zodra het mogelijk is, worden deze aantekeningen weer vernietigd.
- De taak van de school met betrekking tot kindermishandeling is het signaleren en het aankaarten ervan bij de ouders en bij de verantwoordelijke instanties. De school is niet verantwoordelijk voor de verandering van de situatie of voor de hulpverlening.

Fase 3 : de uitvoering van het gemaakte plan van aanpak

In fase 2 is besloten tot een **plan van aanpak**. Mogelijke stappen zijn:

- a een advies- of consultvraag bij het AMK;
- b een gesprek met de ouders;
- c de schoolarts roept het kind op voor onderzoek;
- d een huisbezoek door schoolverpleegkundige of schoolmaatschappelijk werker;
- e het inschakelen van een intern begeleider;
- f resultaten van a t/m e bespreken in de overleggroep.

Ad a Een consultatie bij het AMK

- De aandachtsfunctionaris spreekt met het AMK. (De Jeugdgezondheidszorg heeft een structureel overleg met het AMK);
- deze geeft advies over de verdere stappen die genomen kunnen worden;
- de resultaten van het gesprek met het AMK worden doorgesproken in de overleggroep. Naar aanleiding hiervan wordt het plan van aanpak eventueel bijgesteld.

Ad b Een gesprek met de ouders

- overleg binnen de overleggroep, welke persoon het beste met de ouders kan spreken;
- bereid het gesprek goed voor in de overleggroep;
- overleg na afloop van het gesprek in de overleggroep over verdere stappen.

Ad c De schoolarts roept het kind op voor onderzoek

- de schoolarts kan een kind oproepen voor onderzoek, nadat de school de zorgen heeft besproken met de ouders;
- de schoolarts onderzoekt de leerling en spreekt met de ouders;
- de resultaten worden in de overleggroep ingebracht voor zover ze betrekking hebben op het vermoeden van kindermishandeling, rekening houdend met de privacy van het kind.

Ad d Een huisbezoek

- de jeugdverpleegkundige van de GGD of een schoolmaatschappelijk werker kunnen het gezin thuis bezoeken;
- in de overleggroep wordt verslag gedaan van het huisbezoek.

Ad e Het inschakelen van de intern begeleider

- de intern begeleider probeert te achterhalen of er sprake is van cognitieve of emotionele problematiek;
- de resultaten worden ingebracht in de overleggroep.

Ad f Resultaten bespreken

- analyse van de waarnemingen;
- verzamelen van feitelijke informatie;
- beeld van de verzorgingssituatie van het kind;
- draaglast/draagkracht van de ouders.

Aanbevelingen fase 3: de uitvoering van het plan van aanpak

- Als het kind met de aandachtsfunctionaris gesproken heeft, praat dan niet met de ouders zonder het kind daarvan in kennis te stellen. Afhankelijk van de leeftijd kan je met het kind afspreken wat je wel en niet met ouders bespreekt.
 - De aandachtsfunctionaris voert het gesprek met de ouders. Geef aan wat het doel van het gesprek is. O.a. nagaan of de ouders onze zorgen herkennen. Vaak is onze zorg delen met de ouders de beste ingang: blijf bij welk concreet gedrag wij zien bij het kind, herkennen ouders de signalen van hun kind ook in de thuissituatie? Bespreek niet vermoedens, stel openvragen en zeg dat je op zoek bent naar de oorzaak/ de aanleiding van het voor het kind ongewone gedrag. Afspreken welke vervolgacties worden ondernomen, b.v de leerkracht zal er binnen de school met intern begeleider over spreken
 - Praten met de ouders kan vele gevolgen hebben. Zo kan door een gesprek een deel van de vermoedens onterecht blijken. Ook voelen sommige ouders zich al geholpen als wij hun zorg blijken te delen en wij de problemen bespreekbaar hebben gemaakt. Maar ons vermoeden kan ook worden gesterkt. Onderbouwing van de vermoeden en het delen van de zorgen in de overleggroep zijn dan de volgende stappen.
- *Ouders kunnen het gesprek zien als bewijs van de loslippigheid van hun kind en van onze bemoeizucht. Vooraandachtspunten, zie bijlage : gesprek met de ouders. Je kunt het beste advies bij het AMK vragen hoe het gesprek voert met ouders.
- Huisbezoeken bieden goede mogelijkheden om het samenspel tussen ouders en kinderen te observeren.
 - Zorg ervoor dat ouders met slechts 1 of hooguit 2 personen uit de school te maken krijgen gezien de vertrouwensrelatie die tot stand dient te komen.
 - Vanzelfsprekend heeft het betreffende kind behoefte aan steun en hulp. Bekijk wie het kind het beste ondersteuning kan bieden.

De beoordeling van de resultaten zal tot **een beslissing** moeten leiden:

- 1. Er is geen sprake van kindermishandeling:**
er vindt geen verdere actie plaats (zie fase 6);
- 2. Er bestaat twijfel over (het vermoeden van) kindermishandeling ;**
er kan nu tot een extra observatie periode besloten worden, het verdient de voorkeur af te spreken wat er: geobserveerd gaat worden en hoe lang (zie fase 6);
- 3. Er bestaat geground vermoeden of zekerheid over kindermishandeling:**
zie fase 4.

Fase 4: Beslissing

- **Hulp aan ouders**

Als ouders het probleem onderkennen en mee willen werken aan verandering van hun situatie, kan de overleggroep hulp aanbieden of verder verwijzen.

- **Melding bij Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK)**

Als het vermoeden gegrond is en de zorg over het kind blijft bestaan, dan is de enige mogelijkheid een melding bij het AMK. Dat kan de directeur, de aandachtsfunctionaris of de jeugdverpleegkundige en schoolarts doen. Bespreek in de overleggroep wie gaat melden.

- Na de melding ligt de verantwoordelijkheid voor het op gang brengen van hulpverlening mede bij het AMK. Het gaat hier om vrijwillige hulpverlening. Als dat niet lukt, terwijl de situatie ernstig blijft, dan zal het AMK de Raad voor de Kinderbescherming inschakelen. De melder wordt hiervan op de hoogte gesteld.

- Uitsluitend in een crisissituatie/ levensbedreigende situatie voor het kind kan men direct melden bij de politie en via het AMK of BJZ bij de Raad voor de Kinderbescherming. Een melding bij de Raad kan niet anoniem.

Aanbevelingen fase 4: Beslissing

- Als ouders zelf hulp willen, dan zullen de ouders in het algemeen naar BJZ worden verwezen.

- Voor elke zaak rondom een vermoeden van kindermishandeling kan advies/consult worden gevraagd bij het AMK zonder de naam van het kind en/of ouder te noemen .

- Wanneer een vermoeden van kindermishandeling gemeld wordt bij het AMK, moet men rekening houden met de tijd die het AMK nodig heeft om informatie te verzamelen en mensen te mobiliseren.

- Soms moet men bij een zaak wachten op een gunstig moment om in te kunnen grijpen of om iets in beweging te kunnen zetten. Melden bij het AMK maakt de kans dat dit lukt groter.

- Bij de politie is melding mogelijk wanneer men aangifte wil doen omdat het een strafbaar feit betreft. Dit kan niet anoniem. De politie doet aan opsporing en start een strafrechtelijk onderzoek

Fase 5: evaluatie

- De overleggroep evalueert datgene wat er is gebeurd en de procedures die zijn gevolgd;
- Zonodig wordt de zaak ook doorgesproken met andere betrokkenen;
- Zonodig worden verbeteringen in afspraken en/of procedures aangebracht;
- Besluit welke informatie in het leerlingdossier wordt vastgelegd. Ouders hebben recht op inzage in het leerlingdossier.

Aanbevelingen fase 5: evaluatie

- Leg op schrift vast hoe er gewerkt is. (stappen, acties, besluiten).
- Het is van belang op van tevoren vastgestelde tijdstippen met direct betrokkenen een tussentijdse evaluatiebijeenkomst te plannen.

Fase 6: nazorg

Leerling/ouders:

- Los van de gekozen weg, blijft de leerkracht zeker vier maanden na evaluatie het gedrag van het kind nauwkeurig volgen;
- Blijf het kind steunen;
- Indien er aanleiding toe is, roept de aandachtsfunctionaris de overleggroep opnieuw bij elkaar;
- Bij blijvende twijfel wordt bij het AMK gemeld;
- Als gebleken is dat het vermoeden niet gegrond was, kunnen de werkaantekeningen worden vernietigd en kan het dossier met betrekking tot dit kind afgesloten worden.

Betrokken leerkracht/overleggroep:

- De zorgen rondom een leerling kunnen bij de leerkracht/overleggroep allerlei twijfels en gevoelens losgemaakt hebben. Het is van belang dat er ook nazorg voor hen beschikbaar is. De nazorg zou kunnen verleent worden door een professional (smw).

Aanbevelingen fase 6: nazorg

- Sta open voor ondersteuning om eigen machteloosheid en teleurstellingen te hanteren wanneer onverhoopt toch blijkt dat de hulpverlening anders verloopt dan wij hadden gedacht.
- Het belang van het bieden van ondersteuning aan het kind moet niet onderschat worden. Veel mensen die in hun jeugd mishandeld of misbruikt zijn, hebben het gered doordat andere volwassenen zich om hen bekommerden.
- Iedere medewerker heeft recht op een veilige werkplek. De werkgever dient hiervoor de voorwaarden te scheppen (arbo-wet)

Aanbevelingen

- ✓ De directeur bepaalt wie de aandachtsfunctionarissen zijn van de Rozemarnschool
- ✓ Als advies hierbij is dat de vertrouwenspersoon en gedragsspecialist aangewezen zouden kunnen worden als aandachtsfunctionarissen.
- ✓ Het protocol is bestaand, vloeit voort uit de algemene meldcode, die leidend is voor alle scholen. Er komt geen verandering in het stappenplan.
- ✓ Bij het opstellen van het implementatieplan wordt hiermee rekening gehouden.
- ✓ Het inlichten van de leerkrachten kan het best door een casus door te nemen.
- ✓ Alle leerkrachten moeten weten hoe het protocol werkt, hoe het nageleefd wordt en dat men recht heeft op bescherming.
- ✓ De leerkracht moet weten dat we werkaantekeningen maken en tenslotte een verslag. Werkaantekening worden niet openbaar gemaakt.
- ✓ Het woord kindermishandeling wel gebruiken maar met mate, advies is feiten noemen. Vb Ik zag blauwe plekken op de arm van het kind.

Literatuurlijst

http://www.ggdzhw.nl/cms/publish/content/downloaddocument.asp?document_id=74
geraadpleegd op 29 maart '13

<http://www.jsn.nl/1/Trainingen-Kindermishandeling/Aandachtsfunctionaris-Kindermishandeling.html> geraadpleegd op 29 maart '13

[http://www.fwg.nl/Gebruikers_FWG_3_0/Focus_op_Functies/Aandachtsfunctionaris kindermishandeling.aspx](http://www.fwg.nl/Gebruikers_FWG_3_0/Focus_op_Functies/Aandachtsfunctionaris_kindermishandeling.aspx) geraadpleegd op 29 maart '13

<http://kogv.handelingsprotocol.nl/lokale-informatie/59-adviesteam-kindermishandeling>
geraadpleegd op 29 maart '13

Protocol kindermishandeling versie 2010, www.protocolkindermishandeling.nl

Lijst Websites

www.huiselijkgeweld.amsterdam.nl

www.protocolkindermishandeling.nl

www.amk-amsterdam.nl

www.kindertelefoon.nl

www.amsterdam.nl/OKC

www.gezond.amsterdam.nl/jeugd/jeugd-in-de-knel

www.bjaa.nl

www.socialekaart.amsterdam.nl

www.positiefopvoeden.nl

www.politie.nl

Bijlagen

Bijlage 1: Observatiepunten Vragen over 'opvallend gedrag van een leerling'

Bijlage 2: Formulier intern overleg bij signalen kindermishandeling

Bijlage 3: Lirik

Bijlage 4: Een professionele houding naar de betrokken leerling/gezin

Bijlage 5: Gesprek met ouders

Bijlage 6: Informatie over Bureau Jeugdzorg en het Advies & Meldpunt Kindermishandeling (AMK)

Bijlage 7: Standaard meldingsformulier BJZ / AMK

Bijlage 8: Informatie over de Raad voor de Kinderbescherming

Bijlage 9: Boekenlijst/achtergrondinformatie